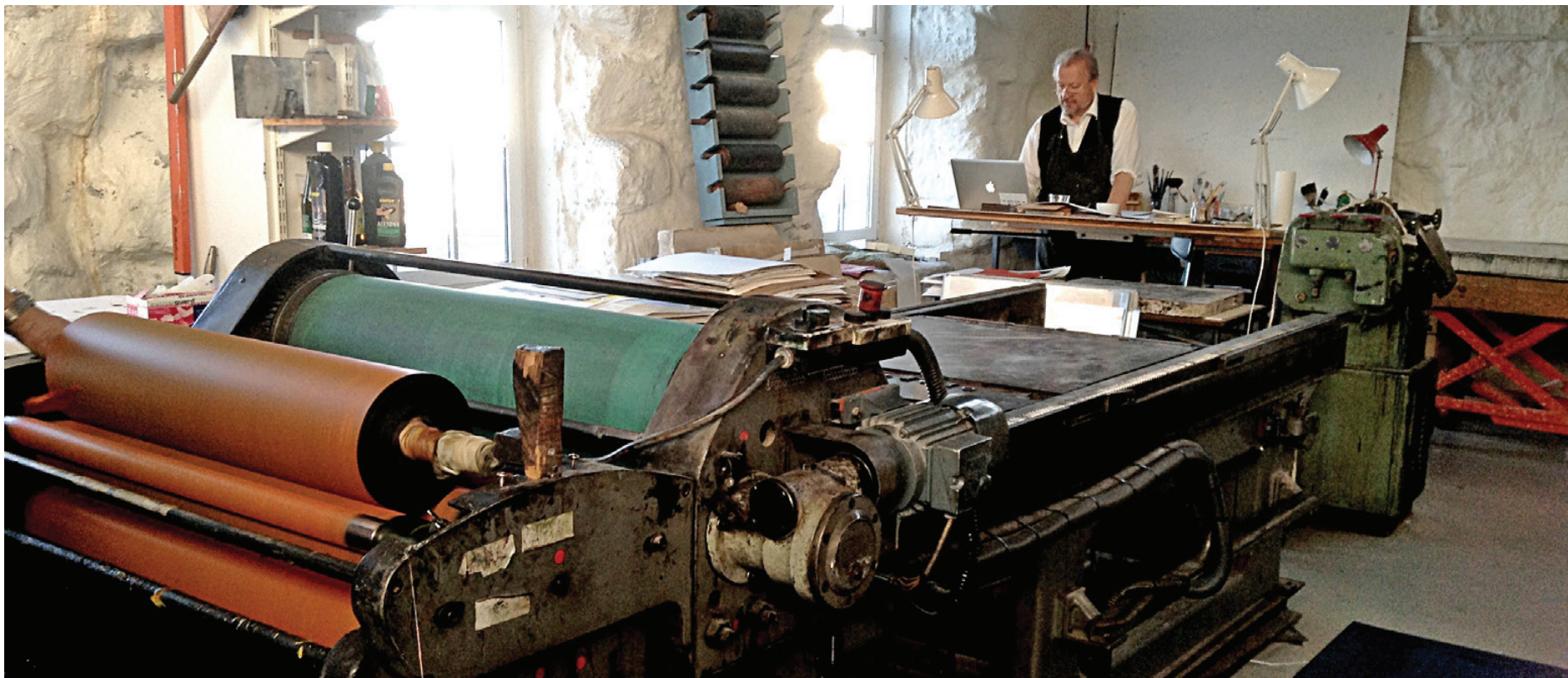

MYNDIR: BIRGIR KRUSE

ein globalan samleika. Hetta er eisini galdandi fyri føroyingar. Tit eru ein sjálvstøðug mentan og partur av einum kongaríki, sum aftur er partur av Europa og sum aftur er ein partur av heiminum. Vit mugu liva við øllum samleikum. Og handan tjóðskaparromantiska ímyndin hjá europeisku londunum um at vera eitt frítt fólk í eini frælsari tjóð, tað er og verður ein illusión, sum kann vísa seg at vera vandamikil.

KP: Hvussu tá kann hon vera vandamikil?

BN: Tað hava vit jú sæð áður í Europa hvussu nationalisma hevur útviklað seg til kríggj og alt møgulegt. Tá mann ikki sær veruleikan sum hann er, byggir hetta eina øgiliga frustratióin í fólkum, tí sjálvsmyndin, sum tey hava, einki hevur við veruleikan at gera. Og so hava vit ilt við at ásanna, at vit fara skeiv, men vilja heldur hava, at tað er heimurin, sum fer skeivur. Tá er vandi fyri, at vit reagera irrationelt. Tað er hetta, sum eg á poetiskan hátt fáist við.

LISTIN OG FÓLKARÆÐIÐ

Listin hjá Bjørn Nørgaard snýr seg ofta um fólkærðisligar mekanismur, sum hann heldur vera í vanda í vesturheiminum av tí, at tær stóru avgerðirnar verða tiknar oman fyri fólkærðið. Hann ógvast av teimum fríu marknaðarkreftunum, av stórum fyrirkomum, sum gera tað, sum passar teimum.: »Tað er ikki longur fólkíð og fólkærðið, sum gera av hvørjar vørur skulu seljast, hvørjar umhvørvisreglur skulu vera galdandi ella nær og á hvønn hátt undirgrundin skal gagnnýttast, tað eru fíggarmarknaðir, sum áseta hetta. Tað er ein stórir trupulleiki og politikararnir mugu hava dirvið at taka maktina aftur. Ríkidømið er hjá pengafólkunum og ójavnin vaksur eksplosívt í heiminum. Tað, sum kemur burtur úr einari kreppu er, at tey sterku verða sterkari, tvs. at ójavnin vaksur av kreppuni. Meðan fíggarfólkini sita og veita hvørjum øðrum absurdar upphæddir í samsýningum og lønum, skal ein fiskimaður t.d. stríðast fyri at fáa ein nøkulunda skilagóðan prís fyri sín fisk. Hetta er púra skeivt. Vit hava í Europa fingið sama trupulleika sum USA, at miðalstættin alsamt vinkar og tað er ein álvarsligur trupulleiki. Miðalstættin er álítandi, miðalstættin brúkar pengar og hevur ambítiónir vegna børnini og tá miðalstættin gerst veikari, gongur tað út yvir samfelagið.

KP: Er støðan so nógu verri nú enn fyrr?

BN: Á summum økjum er hon. Vit hava til dømis fingið »working poor«, arbeiddandi fátæk menniskju í Europa, tað eru fólk, sum arbeida fulla tíð, men við so vánaligari løn, at tey ikki kunnu liva av tí, sum tey forvinna. Hetta er alt úrslitið av einari óstýrtiligari nýliberalismu, sum

m.a. hevur avmergjað fakfeløgini við ymiskum lógum. Tað er neyðugt at regulera arbeidsmarknaðin, vit kunnu ikki finna okkum í, at fólk arbeida fyri hungursløn, eingin fær nakað gott burtur úr tí. Eingin ivi er um heldur, at vit mugu skruva eitt sindur niður fyri okkara livifóti og hetta er eisini ein trupulleiki í mun til fólkærði. Tí í einum fólkærði er tað lætt at semjast, tá vit skulu hava meira, men demokratiskt at avgera, at vit skulu hava minni, tað er ikki lætt. Kanska er fólkærðið við at náa markið fyri hvat fólkærðið dugir til og hetta kjakið mugu vit tora at taka. Hvussu fáa vit fólk til at atkvøða fyri, at vit skulu hava minni í løn, longri arbeidstíðir og bliva pensionerað seinni? Vit eru øll fullgreið yvir trupulleikarnar viðvíkandi okkara ovurhonds stóru tilfeingisnýtslu, vit vita av, at vit t.d. skapa óynsktar broytingar í vistfrøðiligum balansum, sum vit ikki kunnu halda fram við, men vit reagera ikki í mun til hesa vitanina. Politikarar hugsa allarhægst fyra ár fram til teir skulu veljast aftur og eitt partafelag hugsar bara eitt ár fram, tá er aðalfundur og tá skulu partaeigararnir hava sítt vinnisbýti. Tann stjórin, sum sigur við partaeigararnar, at teir ikki fáa nakrar pengar í ár, tí vit hava brúkt yvirskotið til tess at gerast meira umhvørvistilvitað, hann verður ikki settur aftur og tað sama er galdandi fyri politikaran, sum sigur, at vit mugu skera niður fyri at fáa betri samanhag í samfelagnum. Hann verður ikki afturvaldur, men tað verður tann byttlingurin, sum lovar hvat sum helst fyri at bliva valdur aftur. Seinastu árin hava politikarar roynt at sannført okkum um, at vit skulu hava ein kappingarstat og at vit skulu renna skjótari enn kinesarar. Tað er tvætl. Kinesarar duga betri at vera kinesarar enn vit nakran tíð fara at duga, har er eingin orsök til at kappast um tað. - Sjálvandi skal listin ikki vera propaganda, men eg haldi, at listafólkini kunnu koma við nøkrum boðum í mun til áleikandi samfelagstrupulleikar. Fólk fara lættliga í verjustøðu, sum listin fær vikað, listin sleppur aftur um verjuna hjá fólkum og fær tey at hugsa. Nú skal eg ikki gera ov nógv av mínum prentum, men hetta er í øllum lítillæti tað, sum eg royni at koma inn á."

SOSIALUR GRAFIKKUR

KP: Tú ert myndahøggar, aktiónsmakari osfr. men grafikkurin hevur serligan týðning fyri teg, hví?

BN: Tað hondverksliga hevur stóran týðning, og tað hevur hugsjónarlígi dāmurin hjá grafikki eisini. Í modernitetinum eru vit uppdrigin við einum originalitetshugtaki. Har er ein málningur og hann er originalur. Grafikkur er frá byrjanini sosialur, tí grundleggjandi ber til at gera fleiri eintøk. Frá byrjan av varð grafikkur gjørdur við atliti til margfaldan og so ber jú til hjá vanligum fólk at keypa grafikkk og tað dāmar mār eisini væl.

KP: Tú arbeidir í Danmark, í Kina og Italia, hevur tað nakran týðning fyri teg, at tú nú arbeidir í Steinprenti í Føroyum?

BN: Ja, tað hevur sera stóran týðning fyri meg. Eg havi sera stóran áhuga fyri Føroyum og fyri norðurlondum. Eg skrivaði ein meyl til ein amerikanskan vinmann í Kina í gjár og skuldi greiða frá hvar eg eri og hví, og tá eg hugdi út gjøgnum vindeygað og út á sjógv hugsaði eg við mār sjálvum – hvat fanin er hetta fyri nakað? Tilveran her er reel minimalisma, eg tá hugsi eg ikki um eitt formelt uppátíkið listarák, eg haldi, at tað, at nakar býr her, tað er verulig minimalisma. Sjálvandi veit eg av, at tit hava internet og flogfór og modernaðar hentleikar, men allikavæl eru tit nógv nærri tí upprunaliga enn vit eru longur suðuri í Europa. Og hvør veit um vit ikki øll í vesturheiminum skjótt enda við at skula liva minimalt á einum knabba onkrastaðni í oyðuni. Eg veit ikki, men eg haldi, at tað er umráðandi hjá okkum øllum at fata grundleggjandi lívskorini.

Stóra nýggja steinprentið við teimum tólv kopieraðu kvinnumyndunum er liðugt og hongur á veggnum í Steinprenti. Har liggja tær, allar tær eiggiligu kvinnurnar, eg kenni onga teirra aftur, tí fotomyndirnar eru heldur kámar eftir, at tær við fotokopi eru yvirfórðar á litografiska steinin, men áskoðarin fær allikavæl av avmyndingunum eina kenslu av tí individualiseraða menniskjanum, at hetta eru púra vanligar kvinnur og tað tykist týðningarmikið fyri fagnaðarlýsingina av tí staðbundna, har listamaðurin droymir um ein poetiskan fíggarheim við menniskjanum sum týðningarmesti kapitalinum, menniskjans skapandi evni, hugskot og kunnleiki, og har tann deyði kapitalurin loysir vísióinir, skapanarmegi og virkishugin hjá einstaklinginum, tí livandi kapitalinum, sum skapar ein dynamiskan og vakrari heim. Myndin verður partur av einari stórari framsýning í Norðurlandahúsinum komandi ár.

